

Utrikesdepartementet
Enheten för konfliktrågor och humanitär politik,

Strategi för Sveriges samarbete med FN:s världslivsmedelsprogram (World Food Programme, WFP) 2020–2023

1. Strategins omfattning

Denna strategi ska ligga till grund för svenskt samarbete med FN:s världslivsmedelsprogram (World Food Programme, WFP) för perioden 2020–2023. Strategin fastställer prioriteringar och samarbetsformer för Sveriges medlemskap och partnerskap med WFP på global såväl som på regional och nationell nivå.

Strategin vägleds av Sveriges politik för global utveckling (PGU) med dess övergripande mål om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling¹, Policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd² och Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2019–2022³. Strategin tar också sin utgångspunkt i Riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd⁴ och Strategi för multilateral utvecklingspolitik⁵. Strategin är också i samstämmighet med regeringens prioriteringar på det humanitära området i enlighet med Strategin för Sveriges humanitära bistånd genom Styrelsen för

---

¹ Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122)

² Regeringens skrivelse 2016/17:60

³

<https://www.regeringen.se/496bd5/contentassets/8b3aa00d45f34e4cba0b96801815ba9d/utrikesforvaltningens-handlingsplan-for-feministisk-utrikespolitik-20192022>

⁴ UD2017/21053/IU

⁵ Dnr UD2017/21055/FN

internationellt utvecklingssamarbete 2017–2020⁶. I enlighet med dessa ska det humanitära biståndet utgå från humanitära behov och vägledas av de humanitära principerna om *humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende*, och principerna om *Gott humanitärt givarskap*.

Strategin utgår vidare från WFP:s mandat och strategiska ramverk. Till grund för strategin ligger den organisationsbedömning som Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) genomförde under 2019. Strategin beaktar även den information om samarbetet med WFP som svenska utlandsmyndigheter och myndigheter i Sverige bidrar med. Till grund för det svenska påverkansarbetet inom WFP ligger även det partnerskapsavtal om fyraårigt kärnstöd till organisationen som ingicks 2018.

Regeringen har utarbetat strategin i samråd med berörda myndigheter och relevanta civilsamhällesaktörer.

2. WFP:s uppdrag och verksamhet

2.1 WFP:s mandat

WFP arbetar med ett dubbelt mandat, dels med distribution av livsmedel i humanitära kriser, dels med utvecklingsinriktat livsmedelsbistånd. Den humanitära verksamheten omfattar cirka 80 procent av resurserna medan resterande del går till den utvecklingsinriktade verksamheten, främst inom nutrition. WFP ska i enlighet med artikel II i sitt mandat (a) genom livsmedelsbistånd bidra till ekonomisk och social utveckling; (b) möta livsmedelsbehov i humanitära kriser; och (c) främja livsmedelssäkerhet i enlighet med rekommendationer från FN, inklusive från FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (Food and Agriculture Organisation of the United Nations, FAO). Inom det FN-ledda humanitära systemets klustersamordning leder WFP de globala klustren för logistik samt IT-funktioner i humanitära insatser. Därutöver leder WFP, tillsammans med FAO, livsmedelsklustret för förbättrad samordning för tryggad livsmedelsförsörjning. 2018 nådde WFP:s insatser 86,7 miljoner människor i 83 länder.

---

⁶ Dnr UD2017/01299/KH

2.2 Strategisk plan

WFP:s strategiska plan för 2017–2021 har som övergripande målsättning att bidra till uppfyllandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Särskilt fokus ligger på mål 2, att utrota hunger samt mål 17, om partnerskap för att uppnå hållbarhetsmålen. De globala hållbarhetsmålen innebär att gå från att rädda liv till att förändra liv, med fokus i första hand på personer i störst behov. Att svara upp mot kriser ska enligt den strategiska planen vara WFP:s huvudsakliga fokus men WFP ska också arbeta för att stärka motståndskraft hos drabbade människor i utdragna kriser genom att anta ett utvecklingsperspektiv i sin humanitära respons.

2.3 WFP:s finansiella struktur

WFP:s verksamhet finansieras uteslutande av frivilliga medel och de årliga intäkterna ligger omkring 7 miljarder USD. Andelen kärnstöd, s.k. reguljära resurser, har under snare år minskat och låg 2018 på strax under 6 procent. Resterande 94 procent av WFP:s intäkter går till olika former av öronmärkta insatser. Sverige är sedan flera år WFP:s största kärnstödsgivare och var under 2018 åttonde största givare i jämförelse med andra länder. Det svenska kärnstödet till WFP får endast användas till humanitär verksamhet.

2.4 Organisationsbedömning

Utrikesdepartementet genomförde under 2019 en organisationsbedömning av WFP⁷. Slutsatsen av bedömningen var att WFP:s unika kapacitet att bidra med livsmedelsassistans i humanitära kriser gör organisationen i hög grad relevant och viktig för regeringens mål att med det humanitära biståndet att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet för de nödlidande människor som har utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden. Andra av regeringens tematiska områden inom vilka WFP kan spela en viktig roll handlar om miljö- och klimatmässig hållbar utveckling och hållbart nyttjande av resurser, fredliga och inkluderande samhällen, samt global jämställdhet.

---

⁷ UD2019/19478 Organisationsbedömning FN:s Världslivsmedesprogram (WFP)

Enligt organisationsbedömningen spelar WFP en viktig roll för att utveckla normer och standarder på det humanitära området, även om de komplexa kontexter organisationen ofta verkar i gör att möjligheterna att påverka på policynivå eller bidra till kapacitetsutveckling ibland begränsas. Vidare bedöms WFP spela en viktig sammanhållande roll i det humanitära systemet inom ramen för sitt mandat. Därtill bedöms WFP integrera fattiga människors perspektiv och ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv på ett tillfredsställande sätt i sin verksamhet, medan det finns behov av en mer strukturell ansats när det gäller integrering av ett konfliktperspektiv och mer ansträngningar måste göras för att miljö- och klimatperspektiven ska få genomslag i all verksamhet.

WFP bedöms sedan förra organisationsbedömningen från 2015 ha gjort framsteg för att effektivisera sitt arbete. Organisationen har en tydlig struktur med en långsiktig strategi för sitt arbete och den strategiska planen för 2017–2021 är väl anpassad till de globala hållbarhetsmålen 2 och 17. WFP levererar livräddande hjälp och genomför riktade insatser i linje med organisationens strategiska mål. Planering och implementering sker i komplexa operativa miljöer, och insatser bedöms generellt genomföras kostnadseffektivt. Utvärderingen tyder på att insatserna följer nationella prioriteringar, samt att samarbetet är relevant och välfungerande med partnerländer, därav uppnår WFP önskade resultat.

3. Inriktning och tematiska prioriteringar

Sverige ska genom strategisk dialog och förutsägbara och flexibla finansiella bidrag verka för att WFP uppfyller sitt övergripande uppdrag och genomför sin strategiska plan med fokus på för Sverige prioriterade frågor. Sverige ska vara tydligt med identifierade prioriteringar i dialog med WFP på central, regional och landnivå och aktivt verka för att synergieffekter mellan olika verksamheter ska främjas. Bilateralt stöd till WFP ska stå i samklang med strategins prioriteringar och förhållningssätt visavi WFP.

3.1 Rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet

WFP:s verksamhet är en viktig komponent för regeringens övergripande mål på det humanitära området, det vill säga rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet för de nödlidande människor som har

utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden. WFP har en unik kapacitet att bidra med livsmedelsassistans i humanitära kriser och katastrofer. Eftersom WFP ofta är den första organisationen från det internationella samfundet som befinner sig på plats i en krissituation är WFP:s roll helt central för upprätthållandet av det humanitära imperativet och de humanitära principerna. Organisationens roll avseende samordning och tillhandahållande av logistik i hela FN-systemet gör att dess bidrag ökar ytterligare till målet för svensk humanitär politik.

Sverige ska verka för att:

- WFP bedriver en behovsbaserad, snabb och effektiv humanitär respons inom livsmedelstrygghet för att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet för krisdrabbade människor;
- Vända trenden med så kallade öronmärkta bidrag, särskilt på aktivitetsnivå, som påverkar organisationens effektivitet i akuta kriser;
- WFP arbetar för att säkerställa resultatens hållbarhet inklusive stärka kopplingen mellan insatser, kapacitetsbyggande och långsiktiga utvecklingsresultat, men även arbetet med att förebygga risker och bygga motståndskraft, i syfte att rädda liv och minska risken för återkommande humanitära kriser;
- WFP integrerar skydd för krisdrabbade människor i sin verksamhet samt verkar för ökad respekt för humanitära principer och internationell humanitär rätt.

3.2 Tematiska prioriteringar

Regeringens tematiska områden miljö- och klimatmässig hållbar utveckling och hållbart nyttjande av resurser, fredliga och inkluderande samhällen samt global jämställdhet är också viktiga för samarbetet med WFP.

3.2.1 Miljö- och klimatmässig hållbar utveckling och hållbart nyttjande av resurser

WFP:s arbete ska såväl internt som externt bidra till klimat- och miljömässig hållbarhet och hållbart nyttjande av resurser för att uppnå de globala hållbarhetsmålen men också för att minska risken för upprepade kriser och katastrofer och för att de resurser organisationen har ska användas på effektivast sätt. I kraft av sin storlek inom FN-systemet är WFP:s avtryck härvidlag bli betydande.

Sverige ska verka för att:

- WFP stärker integreringen av klimat- och miljömässig hållbarhet och åtgärder för att ligga i linje med Parisavtalet och på ett effektivt sätt implementera hållbarhetsmålen och Agenda 2030;
- WFP beaktar hållbarhet i all upphandling som organisationen genomför.

3.2.2 Fredliga och inkluderande samhällen

I och med att 80 procent av de globala humanitära behoven finns i konfliktdrabbade miljöer har WFP ständigt att förhålla sig till konfliktrelaterade frågor i sin operationella verksamhet. WFP:s roll för att genom minskad hunger bidra till minskad risk för konflikter blir allt viktigare och arbete pågår inom organisationen för att verksamheten i konfliktområden ska ha en tydligare konfliktkänslighet och kunna bidra aktivt till en utveckling mot fred eller minskade spänningar. WFP:s arbete med att öka synergier mellan humanitära-, utvecklings-, och fredsbyggande insatser är av stor vikt för att bidra till minskade konfliktnivåer, hållbara resultat och på sikt minskade humanitära behov.

Sverige ska verka för att:

- WFP stärker länken mellan humanitärt bistånd, utvecklingsinsatser och insatser för fred;
- WFP bidrar till att ytterligare stärka harmonisering och koordinering inom FN-systemet för att tillvarata synergier mellan olika verksamheter i en anda av utökat och inkluderande partnerskap.

3.2.3 Global jämställdhet

Som ett led i den feministiska utrikespolitiken är Sveriges fortsatta engagemang i WFP:s jämställdhetsarbete viktigt. WFP spelar en roll i genomförandet av målet om global jämställdhet eftersom organisationen har en så pass omfattande närvaro i många delar av världen och når ut till områden som många gånger saknar en närvarande stat. WFP:s avtryck avseende normativa frågor som jämställdhet blir därmed av stor betydelse.

Sverige ska verka för att:

- Jämställdhet integreras i alla delar av verksamheten för att säkerställa transformativa resultat.

4. Prioriteringar avseende organisationens arbetsätt

WFP har enligt Regeringskansliets organisationsbedömning en tydlig långsiktig vision och strategi för sitt arbete. Den nu gällande strategiska planen 2017–2021 är anpassad till de globala hållbarhetsmålen 2 och 17 om att utrota hunger samt genomförande och globalt partnerskap för att uppnå hållbarhetsmålen. Den strategiska inriktningen är välkänd och välkomnas inom organisationen och av partners. WFP:s omfattande reformprocesser de senaste åren har successivt stärkt WFP:s förmåga att leverera önskat resultat. Bedömningen är dock att WFP:s resultatramverk behöver utvecklas för att klargöra kopplingen mellan prioriteringar, resurser och resultat. Den strategiska planen är väl anpassad till det normativa ramverket, särskilt vad gäller de globala hållbarhetsmålen. WFP har utvecklats till en i hög grad decentraliserad organisation och beslutsfattande har delegerats till landcheferna i allt större omfattning. Fortfarande återstår arbete för att tydliggöra roller och ansvar inom detta område och att bemanna organisationen med rätt kompetens. Organisationen kan också förbättra förmågan att följa upp och systematiskt dra lärdom av utvärderingar.

WFP:s dubbla mandat, innefattande såväl humanitärt bistånd som långsiktigt utvecklingssamarbete, gör organisationen särskilt väl lämpad att säkerställa att de båda ansatserna kan agera ömsesidigt förstärkande baserat på gemensam analys och riskbedömning samt delade målsättningar. På detta vis kan WFP stödja långsiktig motståndskraft samt nationell och lokal kapacitet att förebygga och förbereda för risker relaterade till naturkatastrofer, konflikter, klimatförändringar och andra kriser.

WFP har oberoende system för extern och internrevision som följer internationella riktlinjer. En identifierad svaghet för kontrollmekanismer är dock tidsramen för att hantera ärenden, som kan vara lång. Organisationen har robusta policys mot bedrägeri och korruption. Sedan 2018 finns en uppdaterad policy mot trakasserier, sexuella trakasserier, maktmissbruk och diskriminering och en handlingsplan för arbetet är under utarbetande.

Med utgångspunkt i Regeringskansliets organisationsbedömning av WFP, avser regeringen att prioritera följande frågor avseende WFP:s arbets sätt:

Inom frågor rörande förutsägbar och flexibel finansiering ska Sverige fokusera på:

- WFP:s arbete för att öka andelen kärnstöd och/eller en mjukare öronmärkning i budgeten, samt ökad synlighet för svenskt kärnstöd och Sveriges bilaterala stöd;
- WFP:s arbete för att bredda givarbasen och sprida kunskap om fördelarna med förutsägbar och flexibel finansiering.

Inom frågor rörande reform och effektivisering av FN-systemet ska Sverige fokusera på:

- WFP:s arbete med implementeringen av reformerna i FN:s utvecklingssystem med målsättningen att genomföra Agenda 2030;
- WFP:s viktiga roll och ansvar i arbetet för att ytterligare stärka harmoniseringen och koordineringen inom FN-systemet inklusive mellan de Rom-baserade FN-organen, i ljuset av att leverera som *ett FN*;
- WFP:s åtaganden vad avser att göra det humanitära responssystemet mer effektivt, transparent och inkluderande i linje med avtalet Grand Bargain från det humanitära världstoppmötet i Istanbul 2016;
- WFP:s arbete med kontantbaserat stöd, som ökat kraftigt på senare år. Samverkan inom det bredare humanitära systemet inom kontantstöd blir en viktig fråga i sammanhanget, liksom de utmaningar som följer med modaliteten, såsom datasäkerhet för mottagare.

Inom frågor rörande hållbara resultat och resultatstyrning ska Sverige fokusera på:

- WFP:s arbete med att stärka resultatbaserad styrning och budgetering och tydliggöra kopplingen mellan mål, resurser, verksamhet och resultat i organisationens redovisning;
- Effektiv integrering av tvärgående prioriteringar i organisationens kärnbudget i syfte att säkerställa kvalitativa och hållbara resultat i all operativ verksamhet;

- WFP:s utveckling av hållbar upphandling (användning av urvalskriterier för ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet, samt tillämpning av livscykelanalys), inklusive samordning med andra FN-organ;
- WFP:s förmåga att på ett konstruktivt och effektivt sätt samverka med den privata sektorn och det civila samhället i fält.

Inom frågor rörande riskhantering, transparens, oberoende kontrollsystem för intern kontroll samt antikorrupcion ska Sverige fokusera på:

- WFP:s arbete för ökad transparens och ett närmare informationsutbyte med givare avseende organisationens arbete, inklusive i uppföljning av rekommendationer från intern och extern revision samt förmåga att dra lärdom från och inkorporera viktiga slutsatser i verksamheten;
- WFP:s arbete för att motverka korrupcion och maktmissbruk, ett förbättrat skydd för visseblåsare och erforderliga resurser;
- Ansvarsutkrävande och transparens – bland annat, men inte uteslutande, i relation till organisationens hantering av frågan om trakasserier, sexuella trakasserier och utnyttjanden, maktmissbruk och diskriminering inom den egna organisationen och inom ramen för WFP:s insatser.

Inom frågor rörande personalpolitik och arbetsplatskultur ska Sverige fokusera på:

- WFP:s rekrytering av personal, som ska baseras på kompetens och meriter;
- WFP:s arbete med att försäkra en jämn könsbalans med särskilt fokus på seniora/ledande positioner, icke-diskriminerande anställnings- och organisationsstrukturer och en personalpolitik som underlättar för såväl manliga som kvinnliga anställda att kombinera familj och arbete;
- WFP:s arbete för att tillse att det finns en arbetsplatskultur som är respektfull, i detta avseende är det viktigt att WFP implementerar policyn om trakasserier, sexuella trakasserier, maktmissbruk och diskriminering från 2018 i alla led av organisationen.

5. Påverkansarbete och former för samverkan

5.1 Påverkansarbete

Sveriges långvariga och omfattande stöd till WFP ger goda möjligheter till inflytande och påverkan i styrelsearbetet och i dialogen med organisationen. Enligt en fastställd rotation sitter Sverige i WFP:s styrelse i nio av tolv år, för närvarande under perioden 2019–2021. Att Sverige under 2018 ingått ett strategiskt partnerskapsavtal om flerårigt kärnstöd till WFP innebär en ytterligare fördjupning av det nära samarbetet med organisationen. Huvudsakliga kanaler för påverkansarbetet innefattar:

- En kontinuerlig och samstämmig bilateral dialog med WFP på såväl politisk som tjänstemannanivå;
- En aktiv och konstruktiv medverkan i WFP:s styrelse, tillsammans med likasinnade medlemsstater, i syfte att få genomslag för svenska prioriteringar och värderingar;
- En årlig återkommande högnivåkonsultation med WFP:s ledning företräddelsevis på statssekreterarnivå;
- Löpande uppföljning av både kärnstöd och bilateralt stöd till WFP vilket inkluderar en nära dialog med motparter inom organisationen;
- En konstruktiv och resultatorienterad dialog på region- och landnivå med WFP i de länder där Sverige har humanitärt bistånd och där WFP har representation för att följa upp såväl det svenska kärnstödet som det bilaterala stödet;
- Tillvaratagande av svensk kompetens och erfarenhet inom WFP:s verksamhetsområden genom att verka för rekrytering av svenskar till WFP:s ordinarie tjänster, samt till sekonderingar och JPO, för ömsesidigt lärande och utbyte av kompetens;
- Tillvaratagande av svenska företags kompetens och innovationsförmåga, särskilt vad rör hållbarhetsfrågor, vid upphandlingar.

5.2 Former för samverkan

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) har det huvudsakliga ansvaret för Sveriges relationer med WFP. Ett strategiskt, samstämmigt och effektivt påverkansarbete förutsätter ett nära samarbete och informationsutbyte med samtliga berörda myndigheter (i synnerhet ambassaden Rom, Sida och andra relevanta utlandsmyndigheter) samt med andra aktörer i Sverige inom exempelvis civilsamhället, näringslivet och akademien. Den övergripande roll- och ansvarsfördelningen inom Regeringskansliet, samt mellan UD, Sida och utlandsmyndigheterna i förhållande till WFP, framgår av Sveriges strategi för multilateral utvecklingspolitik.

Organisationssamråd om WFP ska hållas minst en gång per år med syfte att dela erfarenheter från samarbete och dialog, och stärka samfällt och strategiskt agerande. Organisationssamråden sammankallas av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) som bjuder in berörda departement, Sida, ambassaden Rom och andra relevanta myndigheter i Sverige och utomlands.

6. Uppföljning

Den huvudsakliga resultatuppföljningen sker gentemot WFP:s strategiska plan och dess åtföljande separata resultatramverk samt Sveriges prioriteringar som de anges i denna strategi.

Strategin operationaliseras i en för de svenska aktörerna gemensam årlig arbetsplan. Arbetsplanen preciserar hur årets aktiviteter bidrar till strategins måluppfyllelse, liksom arbets- och ansvarsfördelning mellan Regeringskansliet (Utrikesdepartementet), Sida och utlandsmyndigheterna. Utrikesdepartementet ansvarar för att arbetsplanen upprättas och uppdateras i samråd med berörda myndigheter.

En ny organisationsbedömning av WFP ska göras inför nästkommande strategiperiod, senast år 2023.